

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Tóth László ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos I. r., **II.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos II. r. és **III.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos III. r. felpereseknek - a dr. Bihari Lajos ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos I.r. és **II.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos II.r. alperesek ellen öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2008. december hó 12. napján kelt 1.P.22.702/2007/35. számú ítélete ellen az I-III.r. felperesek részéről 36. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a helyesbítéssel **hagyja helyben**, hogy az I-III. r. felperesek által fizetendő elsőfokú perköltség az I-II. r. alpereseket, mint egyetemleges jogosultakat illeti meg, továbbá az I. r. felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege helyesen 212.400.- (Kettőszáztizenkettőezer-négyszáz) Ft, míg az ezt meghaladó állam terhén maradó illeték összege 424.800.- (Négyszázhuszonégyezer-nyolcszáz) Ft.

Kötelezi az I-III. r. felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I-II. r. alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 300.000.- (Háromszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

A le nem rótt másodfokú eljárási illetékből az I. r. felperes köteles megfizetni az illetékes állami adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak 212.400.- (Kettőszáztizenkettőezer-négyszáz) Ft-ot, míg az ezt meghaladó 424.800.- (Négyszázhuszonégyezer-nyolcszáz) Ft az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

Néhai **örökhagyó1** és házastársa, néhai **örökhagyó2** (örökhagyók) törvényes örökösei a felperesek. Az I. r. alperes néhai **örökhagyó2** unokaöccse.

Az örökhagyók 2004. március hó 2. napján öröklési szerződést kötöttek az I-II. r. alperesekkel, amelyben tartási szolgáltatások ellenében valamennyi vagyonuk törvényes örököseivé őket tették. A szerződés aláírására az örökhagyók lakásán került sor az okiratszerkesztő ügyvéd (jelen perben alperesi képviselő) jelenlétében, aki a szerződést ellenjegyezte, egyben tanúként aláírta. Ugyancsak tanúként írta alá a szerződést az örökhagyók szomszédja, **tanú1** is.

A szerződéskötéskötés időpontjában **örökhagyó1** örökhagyó már daganatos megbetegedésben szenvedett, amiről akkor még tudomással nem bírtak, gyenge fizikai, azonban tiszta szellemi állapotban volt. 2004. április 18-án került egészségügyi intézménybe, majd 2004. április 23. napján elhunyt.

Örökhagyó2-t régi keletű TBC-vel, magas vérnyomással, cukorbetegséggel, agyi infarktusssal kezelték, ezen felül általános érzelmeszedés, kórnikus veseelégtelenség és multi infarktusos demencia tüneteit is produkálta. Pontosan meg nem határozható időpontban időnkénti zavartsággal járó szellemi leépülés kezdődött nála, amit 2004. elején háziorvosa is tapasztalt. Ez főleg abban nyilvánult meg, hogy nem minden kérdésre tudott adekvát választ adni. **örökhagyó2** 2006. október 13-án hunyt el.

A közjegyző 5317/Kjő.34/2007/19-I. számú egyesített hagyatékátadó végzésével az örökhagyók hagyatékát szerződéses öröklés jogcímén fejenként egyenlő arányban az alpereseknek adta át 19/32 részben teljes, míg 13/32 részben ideiglenes hatállyal.

A felperesek keresetükben elsődlegesen az öröklési szerződés érvénytelenségére hivatkozással annak megállapítását kérték, hogy az örökhagyók hagyatékának fejenként 4/32 részben törvényes örökösei. Kereseti kérelmüket azzal indokolták, hogy **örökhagyó2** örökhagyó belátási képessége az öröklési szerződés megkötésekor olyan fokban hiányzott, hogy tudata nem volt képes átfogni a szerződés összes lényegi elemét. Tekintettel arra, hogy a szerződést házastársával közösen kötötték meg, együttes akaratuk hiányában az egész szerződés érvénytelen.

Másodlagos kérelmük annak megállapítására irányult, hogy a szerződés **örökhagyó2** örökhagyó vonatkozásában érvénytelen, belátási képességének tartós, nagymértékű hiánya miatt.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Védekezésük szerint **örökhagyó2** az öröklési szerződés aláírásakor tiszta pszichés állapotban volt, tudata átfogta a szerződés minden elemét.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelmet elutasította arra hivatkozással, hogy tanúvallomások alapján megállapítható, miszerint az örökhagyók belátási képessége a szerződéskötéskor nem hiányzott.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása érdekében a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, fenntartva korábbi kereseti kérelmüket. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást tévesen állapította meg, amelyből helytelen jogi következtetéseket vont le. Sérelmezték a figyelembe vett tanúvallomások körét, a további indítványozott tanúbizonyítás mellőzését és a szakvélemény figyelmen kívül hagyását. Kiemelték, hogy álláspontjuk szerint a szerződéses örökösök éppen azért nem szereztek be - az állandó ügyvédi gyakorlattól eltérve - a háziorvostól **örökhagyó2** örökhagyó tudati állapotára a szerződéskötés időpontjára vonatkozóan igazolást, mert nevezett belátási képességét alátámasztó orvosi bizonyítvány kiállítása nem volt lehetséges agyi leépülése miatt. Végül utaltak arra, hogy végintézkedési képességgel csak a teljesen cselekvőképes személy rendelkezik, ezért az örökhagyó korlátozott cselekvőképessége kizárja öröklési szerződés kötését, csak arra lett volna módja, hogy közvégrendeletet tegyen.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték kiemelve, hogy **örökhagyó2** örökhagyó belátási képessége - a rendelkezésre álló peranyagból megállapíthatóan - a szerződéskötés napján nem hiányzott. Külön hangsúlyozták, hogy öröklési szerződés esetében a belátási képesség nagymértékben csökkent volta - cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezés hiányában - önmagában nem ad alapot a szerződés érvénytelenségének megállapítására.

A fellebbezés **alaptalan.**

A felperesek arra hivatkozással kérték a perbeli öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítását, hogy az egyik örökhagyó végintézkedési képessége a szerződés időpontjában hiányzott, tehát cselekvőképtelen, illetőleg korlátozottan cselekvőképes állapotban volt. A cselekvőképesség az érvényes jognyilatkozat tételének, illetőleg elfogadásának a képessége, azaz a testi, szellemi fejlettség és épség mellett az embernek a nyilatkozat adására és érvényes elfogadására vonatkozó képessége. A polgári jogi cselekvőképtelenséget a Ptk. 15-18. §-ai szabályozzák. Cselekvőképtelen a 14. életévét be nem töltött kiskorú (15. §), továbbá akit a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett (16. § (1) bekezdés), és gondnokság alá helyezés nélkül is az, aki olyan állapotban van, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzik (17. §). A polgári jog tehát ismeri az ún. állapot-cselekvőképtelenség fogalmát, Ezzel szemben a Ptk. 13. § (1) bekezdése a nagykorú személy korlátozott cselekvőképességét arra az esetre szűkíti, ha a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezte. A korlátozott cselekvőképesség tehát nagykorú személy esetén valójában jogi kategória. A nagykorú személy belátási képességének csökkenése - vagyis ezt eredményező állapota - egymagában a jogkövetkezmények alkalmazásához nem elegendő, szükséges az is, hogy a nagykorú személyt a bíróság jogerős ítélettel cselekvőképességet korlátozó gondnokság hatálya alá helyezze. Mindaddig tehát, amíg ilyen tartalmú gondnokság alá helyezése jogerős ítélettel nem történik meg, polgári jogi szempontból korlátozottan cselekvőképesnek

- 4 -

nem tekinthető, ebből következően a korlátozott cselekvőképességhez fűzött jogkövetkezmények sem alkalmazhatók vele szemben. Nincs ugyanis olyan törvényi rendelkezés, amely a belátási képességnek a Ptk. 13. § (2) bekezdésében meghatározott csökkent voltát gondnokság alá helyezés nélkül is értékelhetővé tenné. A Ptk. 17. §-ának

kógens szabályát pedig korlátozott cselekvőképesség esetére kiterjesztően értelmezni nem lehet (BH. 1987. 396. számú eseti döntés).

A kifejtettekől következően az eredményes perléshez a felpereseknek azt kellett volna bizonyítani, hogy az örökhagyó a szerződéskötés időpontjában cselekvőképtelen állapotban volt, illetőleg, hogy cselekvőképességet korlátozó gondnokság hatálya alatt állt. A felperesek bizonyítása azonban e tekintetben nem vezetett eredményre. Az nem volt vitatott az eljárás során, hogy a II. r. örökhagyó cselekvőképességet érintő gondnokság hatálya alatt nem állt. Ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok alapján nem igazolható, hogy ún. állapot-cselekvőképtelen lett volna a szerződéskötés időpontjában. Ezt sem a tanúvallomások (főként **tanú1** szerződéses tanú vallomása), sem az orvosszakértői vélemény nem támasztotta alá. Legfeljebb tehát belátási képességének csökkent voltát lehet a szerződéskötés időpontjára vetítetten vélelmezni, ennek azonban a fentebb kifejtettek miatt jelentősége a per eldöntése szempontjából nincs, pusztán a csökkent belátási képesség - cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezés hiányában - ugyanis nem ad alapot az öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítására. Ez tehát azt jelenti, hogy amennyiben az örökhagyó belátási képessége tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent is volt, azaz fennálltak esetében a cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezés feltételei, ez sem teszi az általa megkötött szerződést érvénytelenné, hiszen gondnokság alá helyezés hiányában az örökhagyót cselekvőképesnek kell tekinteni. (A Polgári törvénykönyv magyarázata, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2004. II. kötet 2468-2469. oldalak). A kifejtettek miatt súlytalan a felpereseknek a tanúvallomások értékelésére, valamint a szakértői vélemény figyelembevételére vonatkozó hivatkozása, hiszen ezen bizonyítékok mérlegelése alapján sem állapítható meg, hogy az örökhagyó ún. állapot-cselekvőképtelen lett volna a szerződéskötéskor, gondnokság alá helyezés hatálya alatt ugyanakkor egyértelműen nem állott, ekként a szerződés érvényesnek minősül.

Minderre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését a fenti indokolásbeli pontosítással helybenhagyta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

A pervesztes felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében kötelesek a pernyertes alperesek perrel kapcsolatosan felmerült költségeinek viselésére, amelyre az I-II. r. alperesek egyetemlegesen jogosultak.

Észlelte a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a per tárgyának értékét tévesen határozta meg, az helyesen - az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdése alapján - 10.621.312.-Ft, figyelemmel arra, hogy az öröklési szerződés szerint az alperesek a teljes hagyatékot megörökölték, amelynek értéke 21.242.624.-Ft (5317/Kjő./34/2007. számú hagyatéki eljárási iratok), ennek összesen 12/32 részére (fejenként 4/32) tartottak igényt a felperesek. A helytelen pertárgyérték-

- 5 -

Pf.II.20.166/2009/3. szám

meghatározásból következően az elsőfokú eljárási illeték sem megfelelően került megállapításra. A pertárgyértékhez igazodó kereseti illeték az Itv. 42. § (1) bekezdés a/ pontjának figyelembevételével összesen 637.200.-Ft, amely főszabályszerűen a

pervesztes felpereseket - egyszerű pertársi minőségük miatt - egymás közti egyenlő arányban terheli. Közülük azonban csak az eljárás kezdetén személyes illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült I. r. felperes köteles az illeték megfizetésére (Kmr. 13. § (2) bekezdés), mivel a II. és III. r. alperesek személyes költségmentessége folytán a rájuk eső illeték az állam terhén marad (Pp. 84. § (1) bekezdés a/ pontja, Kmr. 13. § (1) bekezdés).

A fellebbezési pertárgyérték egyezett a kereseti pertárgyértékkel. Ehhez igazodóan határozta meg a másodfokú bíróság a pervesztes felperesek által a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján fizetendő perköltség összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) és (5) bekezdéseinek alkalmazásával, amelyre az I. és II. r. alperesek egyetemlegesen jogosultak. A másodfokú eljárási illeték összege tekintetében az ítélet tábla az elsőfokú eljárási illetékek kapcsán már kifejtett indokok alapján döntött.

S z e g e d, 2009. május 6.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA **Pf.II.20.166/2009/5. szám**

A Szegedi Ítélet tábla a Dr. Tóth László ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve(címe)** alatti lakos I. r., **II.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos II. r. és **III.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos III. r. felpereseknek - a dr. Bihari Lajos ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos I.r. és **II.rendű alperes neve (címe)** alatti lakos II.r. alperesek ellen öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2008. december hó 12. napján kelt 1.P.22.702/2007/35. számú ítélete ellen az I-III.r. felperesek részéről 36. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban - a Szegedi Ítélet tábla 3. sorszámú ítéletének kijavítása tárgyában - meghozta a következő

KIJAVÍTÓ VÉGZÉST :

Az ítélet tábla 3. sorszámú ítéletének rendelkező részét az alábbiak szerint javítja ki: az I. r. felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege helyesen 159.300.- (Egyszázötvenkilencezer-háromszáz) Ft, míg az ezt meghaladó, állam terhén maradó illeték összege 318.600.- (Háromszáztizennyolcezer-hatszáz) Ft.

A le nem rótt másodfokú eljárási illetékből az I. r. felperes az illetékes állami adóhatóság külön felhívására a Magyar Államnak 159.300.- (Egyszázötvenkilencezer-háromszáz) Ft-ot köteles megfizetni, míg az ezt meghaladó, állam terhén maradó másodfokú eljárási illeték 318.600.- (Háromszáztizennyolcezer-hatszáz) Ft.

A végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül fellebbezésnek van helye, melyet a Szegedi Ítéltáblánál a Legfelsőbb Bírósághoz címzetten három példányban kell benyújtani.

INDOKOLÁS :

A másodfokú bíróság a pertárgyérték meghatározása során számítási hibát vétett, mivel az I-III. r. felperesek által fejenként a hagyaték $\frac{4}{32}$ részében meghatározott igényt a teljes hagyaték $\frac{1}{2}$ részének, azaz összesen $\frac{16}{32}$ -nek tekintette, ezzel szemben az helyesen $\frac{12}{32}$. Ennek megfelelően az összesen 21.242.624.-Ft-os

- 2 -

hagyatékérték $\frac{12}{32}$ része a per tárgyának értéke, tehát 7.965.984.-Ft. Ennek illetékvonzata felperesenként mind az első, mind a másodfokú eljárásban 159.300.-Ft, azaz összesen 477.900.-Ft. Tekintettel arra, hogy a pertárgyérték meghatározása során a másodfokú bíróság által elkövetett számítási hiba kihatott mind az első-, mind a másodfokú illetékek összegére, az ítéltábla 3. sorszámú ítéletének rendelkező részét - a számítási hibára tekintettel - a Pp. 224. § (1) bekezdése alapján hivatalból javította ki. A végzés ellen fellebbezési jogot ugyanezen jogszabályhely (4) bekezdése alapján biztosított.

S z e g e d, 2009. június 3.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró